

De buurman als vijand. Patronen in ernstige conflicten met buren en omgang daarmee (2014). J.K. van Zanten, F.A.M.M. Koenraadt en Y.M.M. Schoenmakers (Universiteit Utrecht). Verkenningen 72

Onderzoeksvraag

Hoe zien de patronen van ernstige burenconflicten eruit en wat is de aard van de relatie tussen de beide buren?

Methoden van onderzoek

- interviews
- literatuurstudie
- documentenanalyse
- observaties

Samenvatting

De onderzoekers benaderen het probleem met een breed scala van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden; literatuurstudie, observatie, interviews en dossier-onderzoek. Daders van burendelicten blijken vaak van het mannelijk geslacht, werkloos, alleenstaand en laag opgeleid te zijn. Daarnaast is er in veel gevallen sprake van een verleden met veel politiële en justitiële contacten. Met name het ontbreken van een zinvolle dagbesteding is volgens de onderzoekers de bron van veel burendelicten. Ten slotte zijn er aanwijzingen dat ook psychische problematiek een rol speelt als veroorzaker van delicten op dit gebied.

Vooraf de aanwezigheid van langlopende burenconflicten – vaak met een op het oog triviale aanleiding zoals irritatie over vermeend fout parkeren - kan uitmonden in delicten waarbij niet zelden (extreem) geweld wordt gebruikt. Daarnaast komen ook bedreiging en vernieling veelvuldig voor. Daders worden ingedeeld in vijf prototypen; territoriaal, zonderling, huisvriend, seksueel gemotiveerd en een restcategorie 'gevaarlijke buren'. Overigens valt meer dan de helft van de daders onder het prototype 'territoriaal'. Vooral uit de eerste drie prototypen blijkt dat aanwezigheid van een langer durend burenconflict kan leiden tot een delict tussen buren. (Delict)gedrag van daders behorende bij de prototypen kan verklaard worden vanuit een biologisch, cultureel en psychopathologisch perspectief. Tevens blijkt het perspectief van de sociale rangorde, waarin binnen symmetrische relaties ruimte ontstaat voor conflict en geweld, van toepassing.

Een belangrijke factor bij burenconflicten is het proces dat zij doorlopen: wanneer buren er zelf niet uitkomen en er niet tijdig ingegrepen wordt, kan een eenvoudig burenconflict zich ontwikkelen tot een voortdurend burenconflict. Door toedoen van dit conflict kunnen vervolgens strafbare feiten gepleegd worden, waardoor een ernstig burenconflict ontstaat. Praktische toepassing van deze studie ligt dan ook vooral op het gebied van interventie. De wijkagent heeft een belangrijke, bemiddelende en verwijzende rol bij het proces dat een burenconflict doorloopt. Ook buurtbemiddeling kan een grote bijdrage leveren aan de oplossing van een burenconflict. Er lijkt echter (nog) meer prioriteit te moeten komen liggen bij het fenomeen van burenconflicten: mensen dienen preventief geïnformeerd te worden over mogelijke oplossingen van hun conflict. Vroegtijdige tussenkomst van derden blijkt een zeer belangrijke beschermende factor bij burenconflicten en kan escalatie tot geweld voorkomen.